

Peatoimetaja veerg. Peataolek

Helle Ruusing (RiTo 18), peatoimetaja, Riigikogu Kantselei infotalituse infonõunik (RiTo 19), Eesti Rahvusraamatukogu parlamendiinfo keskuse infospetsialist

Ohumärke maailma majanduse kriisist võis näha juba mitu aastat. Lihtsalt nende jutt, kes sellise kriisi võimalikkusele viitasid, jäeti tähelepanuta. Mugavam ja meeldivam oli loota, et kui paratamatu langusfaas majanduses ka tuleb, siis ei kujune see väga tõsiseks. Nüüd paistavad asjad teisiti. Keegi ei söanda enam ennustada, kui pikalt langus kestab. Pigem ollakse teises äärmuses ning üks negatiivne uudis võimendab teist. Kriis, mis sai alguse usaldamatusest finantssektoris, puudutab väga paljusid. Tänapäeval on inimesed pankadega seotud kas laenude või investeeringute kaudu. Kaotused rahaturul puudutavad paljusid inimesi ja just seetõttu asusid valitsused kiiresti finantssektorit toetama. Nüüdisaja majandus on üleilmastunud, rikastes lääneriikides alanud kriis jõuab paratamatult ka arenguriikidesse ja võib neis põhjustada suuri sotsiaalseid probleeme. Ebastabiilne Hiina oleks juba väga tõsine probleem.

Ilmselt pole maailmas riiki, kus ei vaevataks oma päid küsimusega, mida kriisi ohjamiseks ette võtta. On täiesti selge, et sammud ühes riigis reflekteeruvad teistes riikides ning kriisi süvenedes võib ikkagi juurduda soov aidata eelkõige oma majandust. Mida enam tavaline riigialam tunnetab oma nahal majanduslanguse mõju, seda rohkem hakkab ta valitsuselt nõudma proteksionistlikku käitumist. Poliitikud peavad kõikjal tahes-tahtmata arvestama oma valijate huvidega.

Kõik eespool öeldu kehtib ka Eesti kohta ja puudutab teda. Oleme viimase aasta jooksul tõsiselt vaevelnud võimetuse pärast oma olukorda adekvaatselt hinnata. Majanduskasvu prognoosisid valesi ka sellised autoriteetid nagu rahandusministeerium ja Eesti Pank. Ametis olev koalitsioonivalitsus on maadelnud eelarve kokkupanemisega nagu luik, haug ja vähk kuulsas valmis. Mitu miljardit õieti puudu on, ei tea vist praegugi keegi täpselt ning veel vähem teatakse, kust puudev osa võtta. Valitsus pole andnud väga selgeid sõnumeid, milliseid meetmeid kriisi süvenedes kavatsetakse kasutada.

Valitsuse ja avaliku sektori suhtes teevad teravat kriitikat ettevõtjad. Samal ajal ei ole ettevõtjad viimaste aastate väga soodsast majanduskliimast hoolimata teinud jätkusuutlikkuse seisukohalt õigeid otsuseid. Majanduskriisi ei lahenda üksnes uus töölepinguseadus või avaliku sektori kokkuhoid, ehkki mõlemad on vajalikud. Ilmselt tuleks poliitikutel lähiajal süsteemsemaid plaane koostada, olgu see siis euro kasutuselevõtmine, paindlik tööturg, haldusreform või muu, mida vajalikuks peetakse. Ka ei maksa unustada, et kõiki plaane tuleb avalikkusele selgitada. Majandus terveneb kriiside läbi ise ning erinevalt ettevõtjatest lasub poliitikutel vastutus riigi toimimise eest. Hea tahe ja koostöövalmidus võiksid olla märksõnad nii Eestis kui ka väljaspool. Võime teha koostööd ja mitte jääda isolatsiooni. Mitte tekitada asjatuid probleeme rahvusvahelistele organisatsioonidele, mille liige Eesti on. Selles võtmes ei saa me üle ka suhetest Venemaaga. Tahame või mitte, Venemaa jääb meie naabriks. Oma kogemusest Eesti kultuurisaadikuna Moskvast töötades kirjutab Andra Veidemann essees "Venemaa elamus".

"Mul on ääretult kahju, et Eesti-Vene suhted on läinud nii, nagu nad on läinud. Kõik kultuuriinimesed, kellega kohtusin, tundsid piinlikkust oma riigi poliitikute pärast ja kahetsesid, et kunagi nii tihedalt suhelnud Eesti ja Venemaa loovharitlased on kaotanud üksteist silmapiiril. Võib-olla uued põlvkonnad suudavad ületada ajalootraumad ja erinevad minevikumüüdid ning leiavad ühise keele, kus puuduvad ähvardused ning üksteise allaheitmise ja sõltuvaks tegemise ambitsioonid. Kunstikeeles on ühist ja loovat kõige kergem leida. Ja kui see peaks kunagi õnnestuma, siis märgatakse kindlasti, et

Venemaale on kasulik leida oma loodepiirilt Eesti kujul väikest idüllilist Euroopa nurgakest ja Eestile on Venemaa paljuski paratamatuse sümbol. Geograafilise naabruse ettemääratus on see niigi. Geokultuuriliselt kujutab eesti kultuur vene kultuuri jaoks üleminekupurret läänekristlike mõjudega kultuuri, Eesti poolt vaadatuna on vene kultuur maailmakultuuri avaldumisvõimalusi ja vorme,” kirjutab Andra Veidemann.

Seekordsest numbrist leiab lugeja majandusteemalise vestlusringi, milles osalesid Eesti Panga nõukogu esimees Jaan Männik, Tartu Ülikooli majandusprofessor Urmas Varblane, peaministri majandusnõunik Kalev Kukk ja Riigikogu liige Taavi Veskimägi. Riigikohtu nõunik Liina Kanger analüüsib kohtupraktikat kahju hüvitamise nõudes riigivastutuse seaduse alusel. Juttu on poliitilisest kultuurist, üldhariduse olukorrast, otsedemokraatia võimalustest, vanemahüvitise arvutamise korrast, naabrivalvest ja Eesti Vabariigi Ülemnõukogu tegevusest. Riigikogu liige Igor Gräzin kirjutab eurorealismist, Mati Raidma julgeoleku õppetundidest Gruusia konflikti taustal.

Kindlasti ei tule meile viimased rõõmsad jõulud lähikümnendil. Ajutine peataolek asendub nii või teisiti korrastatusega. Palju selle saavutamise hinnast sõltub mitte ainult riigist ja valitsusest, vaid eelkõige inimese võimest uutes oludes kohaneda.

Tahaksin lugejate tähelepanu juhtida Riigikogu Kantselei korraldatavale August Rei parlamendiuuringu stipendiumi konkursile. Stipendiumi asutamise eesmärk on edendada parlamendialast teadustööd ning see antakse parlamendi-, parlamentarismi- või Eesti parlamentaarsete kogude alase magistri- või doktoritöö kirjutajale. Avalik konkurss stipendiumi taotlemiseks kuulutatakse välja igal aastal hiljemalt 20. juunil üleriigilises ajalehes ja Riigikogu veebilehel.